

PROPOSTA D'ORDENANÇA MUNICIPAL TIPUS PER A LA PREVENCIÓ I EL CONTROL DELS MOSQUITS, I PARTICULARMENT DEL MOSQUIT TIGRE (*Aedes albopictus*)

Comissió Interinstitucional per a la Prevenció i
el Control del Mosquit Tigre a Catalunya

Associació Catalana de Municipis i Comarques
Federació de Municipis de Catalunya
Agència de Salut Pública de Barcelona
Diputació de Barcelona
Dipsalut. Diputació de Girona
Diputació de Tarragona
Servei de Control de Mosquits del Baix Llobregat
Servei de Control de Mosquits de la Badia de Roses i del Baix Ter
Consorti de Serveis Agroambientals del Baix Ebre i el Montsià
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
Departament de Salut

PREÀMBUL

L'estiu del 2004 es va detectar per primer cop la presència de l'espècie de mosquit *Aedes albopictus*, més conegut com a *mosquit tigre*, al nostre país. Des de llavors s'ha pogut detectar la seva presència en nombre significatiu per determinades zones del nostre municipi.

Els mosquits pertanyen a la família dels culícids. Les larves surten dels ous i són aquàtiques, s'alimenten de matèria orgànica suspesa a l'aigua; en aquesta fase són vermiformes, sense ales, i tenen entre 1 i 10 mm de llargària. Triguen de 5 a 10 dies a transformar-se en pupes (en funció de les temperatures), i aquestes triguen uns dos dies a transformar-se en mosquits adults.

Els mosquits autòctons més freqüents a Catalunya pertanyen a l'espècie *Culex pipiens* en medi urbà, i també a diverses espècies del gènere *Aedes* i *Ochlerotatus* en medi rural. Tanmateix, el mosquit tigre (*Aedes albopictus*) és una nova espècie que afegeix, en el medi urbà, una problemàtica específica i d'alta intensitat a la causada pels mosquits autòctons.

L'*Aedes albopictus* té un color molt fosc, quasi negre, amb unes bandes característiques de color blanc platejat a les potes i una ratlla blanca al dors que baixa des del cap fins al tòrax. La seva mida oscil·la entre els 5 i els 10 mm, tot i que normalment fa uns 6 o 7 mm. Els ous són negres i ovalats, d'uns 0,5 mm de llargària i 0,16 mm d'amplada.

Aquesta espècie de mosquit s'ha adaptat molt bé al nostre territori, ha colonitzat nous hàbitats i ha criat en petites masses d'aigua, naturals o artificials, estancades i tancades, com ara bidons, gerros, plats de testos, cubells, pneumàtics o altres tipus de recipients que els recorden el seu hàbitat original, constituït per forats inundats en troncs d'arbres.

Tot i que aquest mosquit és vector de diverses malalties endèmiques en alguns països tropicals i, en alguns casos, en països europeus, a Catalunya no s'ha constatat la transmissió de malalties. Tanmateix, és una espècie forana de mosquit que cal controlar i prevenir-ne la presència i proliferació pels efectes nocius que pot arribar a causar a la nostra població. És una espècie diürna i molt activa que fa múltiples picades i ocasiona moltes molèsties.

L'alta presència de mosquits en zones del municipi que els són propícies fa que s'hagi d'intervenir en espais tant públics com privats per poder dur-hi a terme les actuacions necessàries per garantir el benestar de la ciutadania, així com la protecció de la salut i el respecte al medi ambient.

El control de plagues en el medi urbà és un aspecte de vital importància per les seves implicacions en la salut pública i en la qualitat de vida dels ciutadans. Atesa la importància d'aquest problema, els municipis, com a gestors del risc per a la salut de les persones tal com s'assenyala a l'article 52 de la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública de Catalunya, han d'actuar dins de les seves competències municipals, gestionant els riscos presents en el medi, vetllant per la salubritat pública envers les plagues, garantint la seguretat dels llocs públics i protegint el medi ambient.

La gestió del risc per a la salut de les persones en l'àmbit municipal pel que fa a la presència i/o l'expansió dels mosquits, i particularment del mosquit tigre, engloba totes

les actuacions necessàries destinades a evitar o minimitzar un risc per a la salut mitjançant la selecció i l'aplicació concreta de les mesures de prevenció i control més adequades, a més de les reglamentàries.

Per això, aquesta ordenança municipal pretén aportar la informació, les solucions i els consells necessaris als ciutadans i les personalitats jurídiques privades i públiques per evitar la presència i/o minimitzar la densitat i la dispersió dels mosquits al municipi i dotar l'Ajuntament de les eines necessàries per fer complir les mesures oportunes en aquells espais que puguin contenir aigües estancades, així com permetre als òrgans competents sancionar els subjectes responsables de la reproducció del mosquit tigre o les altres espècies de mosquits autòctons.

En aquest sentit, aquesta ordenança és una eina jurídica innovadora, ja que dedica una atenció especial a consolidar i concretar quines seran les mesures d'intervenció municipal que cal adoptar; a més, però, s'hi han afegit els nous instruments moderns d'intervenció, com ara l'aplicació del principi de precaució¹ en les intervencions administratives per a l'adopció de mesures cautelars, l'obligació que les empreses, en l'exercici de les seves activitats, implantin l'autocontrol² tenint en compte els riscos per a la salut per la presència i la proliferació dels mosquits, i la necessitat que tota la ciutadania col·labori amb les autoritats públiques en les tasques de vigilància i control³.

D'altra banda, cal reorientar els enfocaments convencionals en la lluita contra les plagues establint connexions entre les diferents àrees dins del propi àmbit municipal: urbanisme, salut, parcs i jardins, activitats econòmiques, medi ambient i convivència ciutadana, entre altres. Cal que en totes aquestes disciplines s'introdueixin criteris relacionats amb la salut de les persones, en especial per a la gestió dels riscos derivats de la presència de plagues en el medi urbà.

Per tant, és necessari actualitzar les estratègies de col·laboració entre totes aquestes àrees municipals així com replantejar la coordinació entre totes les institucions implicades a fi d'assolir els millors nivells d'eficàcia i eficiència en les intervencions portades a terme en relació amb la prevenció i la presència dels mosquits.

Finalment, hem d'assenyalar que les intervencions que s'estableixen en aquesta ordenança són conformes al marc jurídic establert per la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública de Catalunya, especialment pel que fa a les mesures d'intervenció i al règim sancionador. Aquesta ordenança també és molt respectuosa amb les actuals competències de les administracions locals i de la Generalitat de Catalunya pel que fa a la salut pública, competències que estan regulades tant a la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut de Catalunya, com a la Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya i a la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya.

Cal esmentar que, ateses les seves característiques d'espècie invasora, el mosquit tigre (*Aedes albopictus*) està sotmès, de manera diferenciada als mosquits autòctons, a un règim especial segons la Llei 42/2007, de 13 de desembre, de protecció del patrimoni natural i la biodiversitat. L'espècie està inclosa al Catàleg d'espècies invasores previst per la Llei i publicat al RD 1628/2011, de 14 de novembre, cosa que implica el mandat del seu control, limitació i, si és possible, eradicació del territori espanyol, a més de mesures legals de prohibició de tinença, manipulació, comerç o transport.

¹ Recollit als articles 2.j), 55.1.f) i 63.2 de la LSPC.

² Establert al preàmbul i els articles 2.b), 3.1) i 54 de la LSPC.

³ Conforme a l'establert a l'article 57 de la LSPC.

TÍTOL PRIMER: DISPOSICIONS GENERALS

CAPÍTOL I: Objecte i àmbit d'aplicació

Article 1

Objecte

Aquesta ordenança té per finalitat establir les mesures necessàries de control de les poblacions de mosquits i, prioritàriament, de l'espècie *Aedes albopictus* per tal de minimitzar els efectes negatius que aquests mosquits puguin ocasionar a la població, limitar-ne l'abundància i la densitat, reduir-ne l'àrea de distribució o impedir-ne la dispersió, en tot el terme municipal de, d'acord amb la legislació estatal i autonòmica.⁴

Article 2

Àmbit d'aplicació i usos afectats

Queden incloses en l'àmbit d'aplicació d'aquesta ordenança totes les persones físiques o jurídiques que siguin propietàries o posseïdores d'espais, béns o objectes susceptibles de crear les condicions de proliferació del mosquit tigre o d'altres espècies ubicades al municipi de

Article 3

Definicions

A l'efecte d'aquesta ordenança, es defineix el següent:

Ous del mosquit tigre: els ous són negres i ovalats i no són visibles a simple vista. Tanmateix, són importants perquè assegurin la supervivència de l'espècie durant l'estació freda.

Larves del mosquit tigre: fase de desenvolupament de l'insecte en sortir de l'ou. Són aquàtiques, obscures, sense ales i vermiformes, i no tenen cap semblança amb l'individu adult. Les seves dimensions voregen els 5 mm de llargària, i triguen de 5 a 10 dies a transformar-se en pupes. Les larves s'alimenten de matèria orgànica suspesa a l'aigua i poden semblar petits capgrossos a primera vista. Tanmateix, els seus moviments freqüents i espasmòdics les fan força característiques.

Pupa: fase posterior a la larva, d'una durada d'uns dos dies, en què es produeix la metamorfosi que donarà lloc al mosquit adult.

⁴ S'han de tenir en compte, bàsicament, l'article 43 de la CE, l'article 162 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006 sobre competències en matèria de sanitat i salut pública, les competències locals establertes a la Llei estatal 7/1985 reguladora de les bases de règim local, així com al Decret legislatiu 2/2003, Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya (que és l'actualització de la Llei catalana 8/1987 municipal i de règim local de Catalunya), i també la legislació catalana actual sobre el procediment administratiu, la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, el Decret català 278/1993 sobre el procediment sancionador i, finalment, la normativa sectorial a Catalunya en matèria de sanitat i salut pública, constituïda principalment per la Llei 15/1990 (LOSC) i la Llei 18/2009 de salut pública de Catalunya, entre altres.

Altres mosquits: diverses espècies de la família dels culícids, pròpies de la fauna autòctona i ja existents quan va arribar el mosquit tigre. Poden coincidir en l'hàbitat larvari urbà o humanitzat, principalment en el cas de l'espècie *Culex pipiens*. El seu aspecte pot ser molt semblant al del mosquit tigre, però no ho és la molèstia que causen, generalment inferior. Espècies rurals o naturals dels gèneres *Aedes*, *Ochlerotatus* o *Anopheles* poden causar problemes, concentrats inicialment en aquestes àrees.

Aigües estancades: acumulació d'aigües quietes de qualsevol extensió. En quedar lliurement a disposició dels mosquits, hi poden pondre els ous i, per tant, reproduir-s'hi. Un període de no-renovació de l'aigua de cinc dies pot ser suficient per completar una generació de mosquits tigre.

Gestió del risc:⁵ el conjunt d'actuacions destinades a evitar o minimitzar un risc per a la salut. Aquest procés consisteix a sospesar les alternatives, tenint en compte l'avaluació del risc i altres factors pertinents, i comprèn, si cal, la selecció i l'aplicació de les mesures de prevenció i control més adequades, a més de les reglamentàries.

Principi de precaució:⁶ el principi que habilita l'Administració sanitària per adoptar mesures provisionals de gestió del risc per assegurar la protecció de la salut i la prevenció de la malaltia quan, després d'haver avaluat la informació disponible, es prevegi la possibilitat que es produeixin efectes nocius per a la salut humana, animal o vegetal o danys al medi ambient per alguna causa que no permeti determinar el risc amb certesa, encara que hi hagi incertitud científica, mentre no es tingui informació addicional que permeti una avaluació del risc més exhaustiva.

Autocontrol:⁷ el conjunt d'obligacions de les persones físiques o jurídiques subjectes a l'àmbit d'aplicació d'aquesta norma amb la finalitat de garantir la innocuïtat i la salubritat dels productes, les activitats i els serveis respectius.

CAPÍTOL II: De les obligacions

Article 4

Criteris generals. Regulació d'aigües estancades

Aquesta ordenança requereix a totes les persones físiques o jurídiques que siguin propietàries, titulars o posseïdores d'espais, béns o objectes susceptibles de crear les condicions de proliferació del mosquit tigre o d'altres mosquits que en facin una gestió correcta per evitar-ne la presència i que evitin l'abandó, definitiu o temporal, tant a l'espai públic com al privat, de contenidors i objectes, independentment de la seva naturalesa i les seves dimensions (per exemple: pneumàtics, ampolles, llaunes, bosses o lones de plàstic, fonts ornamentals, ornaments de jardí, etc.), que puguin acumular aigua i en què, per tant, s'hi pugui reproduir el mosquit tigre.

Els propietaris o els titulars de solars estan obligats a mantenir-los al seu càrrec nets de brossa, recipients o qualsevol mena d'objecte abandonat, així com de mantenir la vegetació herbàcia sota control periòdic. Les actuacions correctores que hagi d'emprendre legalment l'Ajuntament en cas d'incompliment seran facturades íntegrament als titulars de les finques.

⁵ Conforme a l'establert a l'article 2.h) de la LSPC.

⁶ Conforme a l'establert a l'article 2.j) de la LSPC.

⁷ Conforme a l'establert a l'article 2.b) de la LSPC.

Article 5

Actuacions generals

Les persones que es trobin en l'àmbit d'aplicació d'aquesta ordenança han d'ajustar les seves actuacions a les prescripcions següents:

- a) Han de neutralitzar tots els objectes que es trobin a l'aire lliure i presentin concavitats on es pugui acumular aigua. En primer lloc cal buidar-los; per aconseguir un efecte definitiu cal, segons les possibilitats, eliminar-los definitivament, invertir-los, foradar-ne el fons o bé traslladar-los a un lloc cobert.
- b) Els plats de test s'han de retirar i, quan això sigui impossible, cal vetllar perquè es mantinguin secs; alternativament, s'han de fer servir mètodes hidrònics o irrigadors automàtics de circuit tancat.
- c) En el cas dels elements fixes i els objectes que no es puguin retirar, cal revisar-los dos cops per setmana i eliminar qualsevol acumulació d'aigua. Si és possible, cal evitar que es tornin a omplir. Si això tampoc no és possible, cal que els recipients es mantinguin tapats, mitjançant una tapa hermètica o una tela mosquitera prima (malla de 2 mm de mida màxima).
- d) Quan sigui imprescindible tenir aigua en recipients destapats (per exemple, en bevedors per a animals), cal que aquesta aigua es renovi dos cops per setmana, com a mínim.
- e) Les piscines han de ser mantingudes tot l'any amb el tractament desinfectant habitual. Això garanteix l'absència de mosquits així com d'altres organismes indesitjables. Quan estiguin buides, s'han de mantenir completament eixutes, i això cal controlar-ho després de les pluges, perquè una piscina amb pocs centímetres d'aigua al fons té més risc, pel que fa a la generació de mosquits, que una piscina totalment plena.
- f) Els gestors de manteniment dels edificis han de tenir cura dels dipòsits d'aigua de les instal·lacions de climatització comunitàries, així com dels col·lectors d'aigües dels edificis, com ara canaleres de teulada o sifons de pati.
- g) Els gestors de finques on, per la seva activitat comercial o industrial, s'acumulin objectes de qualsevol tipus que puguin omplir-se d'aigua són responsables d'evitar que hi apareguin larves de mosquits seguint els principis exposats de buidar-los, tapar-los, invertir-los i/o foradar-los.
- h) Cal evitar l'acumulació d'aigua als forats dels troncs dels arbres situats a l'àmbit privat, cosa que es pot aconseguir de manera definitiva omplint-los amb àrids inerts, com ara sorra.
- i) Els propietaris o gestors d'hortos o solars buits han de complir amb una atenció especial els preceptes exposats anteriorment, especialment pel que fa als bidons de gran capacitat, que es poden convertir en importants punts de cria per als mosquits i, específicament, el mosquit tigre. En cas que n'hi hagi, aquests bidons s'han de tancar hermèticament amb tapes adients o bé amb tela de mosquitera.
- j) Els centres comercials d'articles de jardineria a l'aire lliure són punts de risc especial i els propietaris han de tenir cura especial que a les nombroses safates i als testos amb aigua no hi proliferin larves de mosquits mitjançant l'aplicació rigorosa de les normes exposades.

En el cas de qualsevol altre tipus d'acumulació d'aigües no previst en aquesta ordenança, cal notificar-ne l'existència als Serveis Tècnics de l'Ajuntament perquè en

puguin determinar el nivell de risc i perillositat en relació amb la reproducció del mosquit tigre.

Article 6

Situacions específiques⁸

Es consideren d'especial atenció els llocs que s'esmenten a continuació, ja que es tracta d'espais que poden contenir aigües estancades. Aquests espais cal que compleixin, a més a més, les actuacions generals especificades als articles 4 i 5.

a) Cementiris municipals

Aquestes instal·lacions es consideren d'especial atenció perquè la presència massiva de gerros o altres recipients per a flors els pot convertir en espais de cria de mosquit tigre de gran rellevància, mosquit que pot produir molèsties importants als visitants i al personal del cementiri però també als habitatges veïns en el cas dels cementiris urbans.

Els titulars de les concessions administratives de les sepultures (nínxols, panteons, etc.) així com els de les noves concessions s'han d'assegurar que la base dels gerros per a flors, tant els metàl·lics com els de plàstic, estigui foradada per evitar que s'hi acumuli aigua. En cas que no els foradin els titulars, l'Ajuntament queda facultat per practicar d'ofici els orificis i, si escau, repercutir als titulars l'import d'aquesta operació de manteniment sanitari. La humitat s'ha de mantenir mitjançant esponges o elements similars, o bé omplint el recipient amb sorra fins a més amunt de la superfície de l'aigua, de manera que no hi quedi aigua lliure.

b) Tallers mecànics i dipòsits de pneumàtics usats

Els professionals del sector de l'automoció que, per la seva activitat, substitueixin pneumàtics de vehicles estan obligats a mantenir els pneumàtics fora d'ús (en endavant, «PFU») sota de cobert en espera que siguin recollits pels gestors de residus. En els casos en què es justifiqui adequadament la impossibilitat de fer-ho, s'accepta que es mantinguin a l'aire lliure amb la condició imprescindible que els pneumàtics estiguin coberts per una lona impermeable que n'impossibiliti la inundació. La mateixa condició s'aplica als pneumàtics que hi pugui haver a les deixalleries o en altres magatzems. En dipòsits específics de pneumàtics usats cal mantenir aquestes mesures de seguretat addicional:

- Desbrossatge mensual de la vegetació herbàcia i arbustiva de la perifèria del solar on s'emmagatzemen les rodes.
- Apilament de les rodes en columna vertical, mai en pilots aleatoris.
- Cobertura de les columnes verticals amb baca impermeable.
- Cal garantir una bona rotació dels pneumàtics i prioritzar la destrucció ràpida dels pneumàtics provinents de zones afectades i la trituració dels PFU al més aviat possible.
- Quan els PFU s'hagin de transportar a altres indrets, s'ha d'intentar fer durant els mesos de fred, ja que, en cas contrari, es podrien transportar mosquits adults i, per tant, se n'afavoriria la dispersió.

⁸ Cada ajuntament pot incloure en aquest apartat un sistema de seguiment especial en sectors amb una problemàtica especial i instal·lacions singulars: centres de jardineria, parcs aquàtics o recreatius, camps de golf o cementiris privats o d'animals, àrees de mercaderies procedents de l'exterior, zones de parcs naturals, etc.

- Eliminació immediata dels pneumàtics sense valor comercial.

c) Escoles i altres equipaments

Els elements de joc no han de tenir aigua estancada, especialment en èpoques de vacances, en què hi pot romandre més temps. En cas que hi hagi pneumàtics destinats al joc, s'han de mantenir, preferentment mitjançant perforació o bé col·locant-los semienterrats en posició vertical. Els que no estiguin immobilitzats s'han de desar sota cobert en els períodes en què no s'utilitzin.

Tenint en compte la presència habitual d'altres activitats i instal·lacions de risc, com ara horts educatius amb bidons, fonts d'aigua potable, evaporadors d'aparells d'aire condicionat, brossa, canaleres de teulada o embornals de pati, cambres sanitàries inundades o forats d'arbres, els responsables de manteniment dels centres han d'elaborar un pla de prevenció previ al període de tancament estival, que coincideix amb la proliferació màxima del mosquit tigre en aquests punts, per tal de garantir-ne l'absència en el moment en què es reiniciï el curs escolar.

d) Circuits de karts i minimotos

Les instal·lacions ludicoesportives que es dediquen a les curses de karts i minimotos solen utilitzar els **PFU** com a protecció i marcatge del circuit. Aquests PFU són un punt de desenvolupament de les larves del mosquit tigre, per la qual cosa tots els usuaris i els treballadors d'aquestes instal·lacions, així com els habitants dels habitatges propers, serien víctimes de les seves molèsties.

Els PFU han de ser substituïts per altres sistemes de protecció en el període de temps més curt possible. En el període de temps anterior a la reforma o la substitució dels PFU, les instal·lacions han de ser controlades per equips tècnics qualificats si hi ha poblacions larvàries de mosquits que es desenvolupen dins dels PFU. També es poden protegir els grups de PFU amb lones per evitar l'entrada de l'aigua de la pluja.

e) Clubs nàutics i ports

Els PFU encara són utilitzats en algunes instal·lacions nàutiques com a protecció per a les embarcacions amarrades. Aquestes proteccions han de ser substituïdes per les que ja existeixen en el mercat amb la mateixa finalitat i que, pel seu disseny específic, no poden ser punts d'acumulació d'aigua i, per tant, de desenvolupament de larves de mosquits. En el període de temps anterior a la reforma o la substitució dels PFU, les instal·lacions han de ser controlades per equips tècnics qualificats si hi ha poblacions larvàries de mosquits que es desenvolupen dins dels PFU.

f) Instal·lacions d'hivernada de barques

Cada cop proliferen més els espais destinats a l'hivernada d'embarcacions esportives i de lleure. Aquestes instal·lacions, sempre que sigui possible, han de tenir les embarcacions sota cobert i, en cas que això no sigui possible, cal que les embarcacions estiguin tapades per una coberta protectora impermeable a la pluja amb la finalitat que a l'interior no s'hi pugui acumular aigua i no es puguin convertir en un lloc de desenvolupament de les larves del mosquit tigre. Les cobertes s'han de tensar correctament per evitar que es formin tolls a la lona mateixa, que podrien provocar també l'aparició de mosquits.

g) Instal·lacions agrícoles i ramaderes

Les granges solen usar els PFU com a element per fixar les lones i els plàstics protectors per a l'emmagatzematge del farratge per al bestiar. Cal substituir els PFU per altres elements que puguin complir la mateixa funció, i aquests PFU s'han de portar a les instal·lacions específiques de recollida d'aquest residu industrial. En el període de temps anterior a la reforma o la substitució dels PFU, les instal·lacions han de ser controlades per equips tècnics qualificats si hi ha poblacions larvàries de mosquits que es desenvolupen dins dels PFU.

h) Espais considerats patrimoni natural i de la biodiversitat⁹

En el cas d'espais d'especial protecció considerats patrimoni natural i de la biodiversitat on hi hagi constància de la presència del mosquit tigre, la intervenció de les administracions públiques competents per prevenir-ne la introducció i evitar-ne la propagació s'ha de fer conforme a l'establert a la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat i al Reial decret 1628/2011, de 14 de novembre, pel qual es regula el llistat i el catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores.

TÍTOL SEGON: CONTROL I INTERVENCIÓ ADMINISTRATIVA

CAPÍTOL I: De la informació i la col·laboració amb l'autoritat competent

Article 7

La informació¹⁰

En cas que els titulars d'instal·lacions, establiments o dependències detectin la proliferació o la propagació de mosquits i, en particular, del mosquit tigre, n'han d'informar immediatament l'Ajuntament i procedir a adoptar les mesures preventives apropiades i suficients i, si escau, a retirar de l'espai els béns o els objectes que segons aquesta ordenança puguin ser una font de risc.

Les autoritats competents poden requerir als titulars de terrenys que facilitin informació i l'accés als seus agents per tal de verificar la presència de mosquits i, en especial, del mosquit tigre¹¹ per prendre les mesures adequades per controlar-los.

CAPÍTOL II: De la intervenció administrativa

Article 8

1. La vigilància i el control¹²

L'Ajuntament de, en l'exercici de les seves competències, pot dur a terme les activitats de vigilància i control necessàries per al compliment de les

⁹ Aquesta situació específica es troba recollida al preàmbul del RD 1628/2011, de 14 de novembre, pel qual es regula el llistat i el catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores.

¹⁰ Aquesta obligació d'informar l'Ajuntament com a autoritat sanitària quan es detecti l'existència de riscos per a la salut s'estableix de manera expressa a l'article 58 de la Llei 18/2009 de salut pública de Catalunya.

¹¹ Punt 9, art. 10, del RD 1628/2011, de 14 de novembre, pel qual es regula el llistat i el catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores.

¹² Els ens locals, com a autoritat sanitària (art. 5.h) de la LSPC, són competents per portar a terme activitats de vigilància i control dins del marc que es regula al títol IV «De la intervenció administrativa en matèria de salut pública» de la LSPC.

disposicions establertes en aquesta ordenança, així com en altres normatives específiques, per tal de preservar la salut de la seva població i evitar els efectes negatius que pot ocasionar, en particular, el mosquit tigre dins del seu àmbit territorial.

La planificació i la programació de les activitats de vigilància i el control s'han de portar a terme en relació amb el risc detectat i amb la freqüència adequada.

2. Control de les actuacions

a. L'actuació inspectora pot ser realitzada pels tècnics municipals designats a l'efecte, pels funcionaris de la policia local o per personal d'altres administracions supramunicipals en funcions d'assistència tècnica al municipi, els quals poden, acreditats degudament i en compliment de les seves funcions, accedir a qualsevol lloc, instal·lació o dependència, de titularitat pública o privada,¹³ així com ordenar que les persones obligades adoptin les mesures necessàries per a la prevenció o el restabliment de les condicions que evitin la proliferació i/o la propagació de mosquits i, en particular, del mosquit tigre.

En el supòsit d'entrada a domicilis, es requereix el consentiment previ del titular o bé una resolució judicial que l'autoritzi.

Una vegada acabada la inspecció, els inspectors han de lliurar una còpia de l'acta d'inspecció al titular o a la persona responsable que es trobi en aquell moment a les dependències o les instal·lacions.

b. Les persones a què fa referència l'article 2 d'aquesta ordenança queden obligades durant la inspecció a facilitar informació exacta i veraç sobre els espais, els béns i els objectes que siguin seus i estiguin afectats pels preceptes d'aquesta ordenança, així com a permetre l'exercici correcte de l'activitat inspectora.

c. En l'exercici de les seves funcions, els inspectors actuants poden sol·licitar el suport, l'auxili i la col·laboració d'altres inspectors de salut pública de medi ambient o d'altres àrees competents en la matèria així com d'altres agents de l'autoritat que tinguin encomanades funcions de seguretat.

3. Mesures cautelars¹⁴

a. En cas d'incompliment per part dels obligats, els tècnics inspectors han d'aixecar acta dels fets, que servirà de base per a la determinació d'una possible infracció conforme als preceptes establerts en aquesta ordenança, amb la consegüent incoació de l'expedient sancionador, sense perjudici que, si com a conseqüència de les activitats d'inspecció i control es comprova que hi ha un risc per a la salut o indicis

¹³ En aquest apartat volem fer una puntualització quant al fet que la Sentència del Tribunal Constitucional 137/1985, de 17-10-1985, afirma que el dret a la inviolabilitat del domicili també és predicable o extensiu a les persones jurídiques en afirmar: «... nuestro texto constitucional, al establecer el derecho a la inviolabilidad del domicilio, no lo circunscribe a las personas físicas, siendo pues extensivo o predicable igualmente en cuanto a las personas jurídicas, del mismo modo que este Tribunal ha tenido ocasión de pronunciarse respecto de otros derechos fundamentales, como pueden ser los fijados en el art. 24 de la misma CE, sobre prestación de tutela judicial efectiva, tanto a personas físicas como a jurídicas».

Per tant, si l'empresa sotmesa a inspecció coincideix amb el domicili de la persona física o jurídica afectada, se n'ha d'obtenir el consentiment exprés o, a falta d'aquest, cal demanar l'autorització judicial oportuna.

¹⁴ Conforme a l'establert als articles 55.1.f) i 63 de la LSPC:

Article 55. Intervenció administrativa en protecció de la salut i prevenció de la malaltia

1. L'autoritat sanitària, per mitjà dels òrgans competents, pot intervenir en les activitats públiques i privades per a protegir la salut de la població i prevenir la malaltia. Amb aquesta finalitat, pot:

f) *Adoptar les mesures cautelars pertinents si es produeix un risc per a la salut individual o col·lectiva o si se sospita raonablement que n'hi pot haver un, davant l'incompliment dels requisits i les condicions que estableix l'ordenament jurídic, i també en aplicació del principi de precaució. Aquestes mesures s'han d'adoptar d'acord amb el que estableix l'article 63 (d'aquesta mateixa llei).*

raonables de risc, aquests considerin necessària una intervenció immediata. En aquests casos l'Ajuntament pot adoptar les mesures cautelars i les actuacions que consideri oportunes amb la finalitat de corregir les deficiències detectades.

b. Les mesures cautelars s'han d'ajustar a la intensitat i a la proporcionalitat i han de ser les adequades als objectius que es pretenguin assolir en cada supòsit.

c. La durada de les mesures cautelars no pot excedir el que exigeixi la situació de risc que les justifiqui.

d. Les mesures cautelars es poden adoptar en aplicació del principi de precaució. En aquest cas, amb caràcter previ a la resolució per la qual s'adopta la mesura cautelar, s'ha de donar audiència a les parts interessades perquè, en el termini de deu dies, puguin presentar les al·legacions i els documents pertinents.

TÍTOL TERCER: DEL RÈGIM SANCIONADOR

CAPÍTOL I: Del procediment sancionador i de l'exercici de la potestat sancionadora

Article 9

1. Procediment sancionador.¹⁵ Principis generals

El procediment sancionador s'ha d'ajustar a les disposicions legals relatives al procediment administratiu, als principis establerts a la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, i al procediment establert al Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat de Catalunya, amb les especificacions corresponents establertes a la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública de Catalunya¹⁶.

El termini per dictar i notificar la resolució d'un expedient sancionador és de 9 mesos.¹⁷

2. Competència per sancionar¹⁸

Correspon als ens locals municipals, d'acord amb l'establert en aquesta ordenança, l'exercici de la potestat sancionadora dins del seu àmbit territorial i en l'exercici de les seves competències.

L'alcalde i el ple poden delegar o desconcentrar les seves competències en altres òrgans de la corporació en els termes i condicions fixats per la normativa de règim local i, si és el cas, per la normativa bàsica sobre règim jurídic de les administracions públiques.¹⁹

¹⁵ Al Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat s'estableix que aquest és d'aplicació supletòria als ens locals de Catalunya en defecte total o parcial dels procediments sancionadors específics previstos a l'ordenament sectorial o a les ordenances locals, llevat de les matèries en les quals l'Estat té competència normativa plena (art. 1.2).

¹⁶ Conforme a l'establert al títol V «Règim sancionador» establert a la LSPC.

¹⁷ Conforme a l'establert a l'article 75 de la LSPC.

¹⁸ Conforme a l'establert a l'article 789.1, apartats a) i c), de la LSPC.

¹⁹ En l'actualitat, mitjançant la disposició de caràcter general corresponent i en compliment dels requisits establerts a la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya (art. 6.3 i 8), els presidents dels ens locals poden desconcentrar en els membres de la corporació i els òrgans plenaris, en les comissions de govern, si escau, i en els membres corporatius les competències sancionadores que tinguin atribuïdes respectivament.

Els ens locals poden encomanar a l'Agència de la Salut Pública de Catalunya, mitjançant els convenis pertinents, la gestió de la instrucció d'expedients sancionadors en l'àmbit de les seves competències. La formalització d'aquest encàrrec no altera en cap cas la titularitat de la potestat sancionadora que correspon a l'òrgan local competent en la matèria.²⁰

CAPÍTOL II: De les infraccions

Article 10

Infraccions²¹

Es consideren infracció les accions i les omissions antijurídiques tipificades en aquesta ordenança i en les altres disposicions específiques dictades en matèria de salut pública i sanitat; seran objecte de les sancions administratives corresponents prèvia instrucció de l'expedient oportú.

Article 11

De la responsabilitat²²

Són subjectes responsables les persones físiques o jurídiques que incorrin en les accions o les omissions tipificades en aquesta ordenança com a infraccions en matèria de salut pública i de protecció del medi.

Article 12

Criteris per a la classificació de les infraccions i la seva graduació

Les infraccions es classifiquen²³ com a lleus, greus o molt greus tenint en compte els criteris següents per a la seva graduació:²⁴ la negligència i la intencionalitat del subjecte infractor, el frau, el risc per a la salut i per al medi, la quantia de l'eventual benefici obtingut, la gravetat de l'alteració sanitària i social produïda, l'incompliment dels requeriments o les advertències previs per qualsevol mitjà, la xifra de negocis de l'empresa, el nombre d'afectats, la durada dels riscos i l'existència de reiteració o reincidència.

Aquest criteris poden ésser valorats separatament o conjuntament.

Article 13

Qualificació de les infraccions

1. En funció dels criteris establerts a l'article anterior, es consideren infraccions *lleus*:
 - Les comeses per simple irregularitat en l'observança d'aquesta ordenança.
 - L'incompliment dels requeriments específics sense repercussió directa en la salut.

²⁰ Conforme a l'establert a l'article 78.2 de la LSPC, els ens locals poden encomanar a l'Agència de Salut Pública de Catalunya, per mitjà dels convenis pertinents, la gestió de la instrucció d'expedients sancionadors en l'àmbit de les seves competències. La formalització d'aquest encàrrec no altera, en cap cas, la titularitat de la potestat sancionadora, que correspon a l'òrgan local competent en la matèria.

²¹ Conforme a l'establert a l'article 66 de la LSPC.

²² Conforme a l'establert a l'article 74 de la LSPC.

²³ Conforme a l'establert a l'article 67 «Classificació de les infraccions» de la LSPC.

²⁴ Conforme a l'establert a l'article 72 «Graduació de les sancions» de la LSPC.

- Les comeses per simple negligència, sempre que l'alteració o el risc sanitari produït hagi estat d'escassa incidència.
2. Es consideren infraccions *greus*:
- Les que reben expressament aquesta qualificació segons la normativa específica aplicable en cada cas, quan tenen repercussió en la salut.
 - La reincidència en la comissió d'infraccions lleus en el període dels dos anys anteriors.
 - Les que són concurrents amb altres infraccions sanitàries lleus o han servit per facilitar-les o encobrir-les.
 - Les que produeixen un risc o dany greu per a la salut.
3. Es consideren infraccions *molt greus*:
- Les que reben expressament aquesta qualificació segons la normativa específica aplicable en cada cas, quan tenen transcendència en la salut.
 - La reincidència en la comissió d'infraccions greus en el període dels cinc anys anteriors.
 - Les que són concurrents amb altres infraccions sanitàries greus o han servit per facilitar-les o encobrir-les.
 - Les que produeixen un risc o dany molt greu per a la salut.

Les infraccions lleus prescriuen al cap d'un any; les greus, al cap de dos anys, i les molt greus, al cap de quatre anys.²⁵

CAPÍTOL III: De les sancions

Article 14

*Sancions*²⁶

1. Les infraccions a què fa referència l'article 13 d'aquesta ordenança han d'ésser sancionades amb multes, d'acord amb les prescripcions establertes al títol V sobre el règim sancionador de la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública de Catalunya:

a) Infraccions lleus, fins a 3.000 euros.

b) Infraccions greus, de 3.001 a 60.000 euros. L'import de les sancions es pot incrementar fins a un import que no pot superar el quintuple del valor de mercat dels productes o els serveis objecte de la infracció.

c) Infraccions molt greus, de 60.001 a 600.000 euros. L'import de les sancions es pot incrementar fins a un import que no pot superar el quintuple del valor de mercat dels productes o els serveis objecte de la infracció.

2. Les sancions imposades per infraccions lleus prescriuen al cap d'un any; les imposades per infraccions greus, al cap de dos anys, i les imposades per infraccions molt greus, al cap de tres anys.²⁷

3. La imposició d'una sanció no és incompatible amb l'obligació del subjecte responsable de retornar la situació alterada al seu estat originari ni amb el pagament de les indemnitzacions corresponents.

²⁵ Conforme a l'establert a l'article 75.1 de la LSPC.

²⁶ Conforme a l'establert a l'article 71 i els següents de la LSPC.

²⁷ Conforme a l'establert a l'article 75.3 de la LSPC.

Article 15

*Òrgans competents de l'Ajuntament per imposar les sancions*²⁸

En l'àmbit municipal, l'alcalde o alcaldessa té competència per imposar les sancions de fins a 100.000 euros, i el Ple de la corporació és competent per imposar les sancions de fins a 300.000 euros.

Els expedients sancionadors incoats i instruïts per aquest Ajuntament segons la proposta de resolució dels quals correspongui imposar una sanció superior a aquestes quanties s'han de remetre a l'òrgan competent en funció de la quantia perquè els resolgui.²⁹

Article 16

*Graduació i atenuació de les sancions*³⁰

Per a la determinació de la quantia de la sanció, l'Ajuntament ha de tenir en compte l'adequació deguda entre la gravetat del fet constitutiu de la infracció i la sanció imposada, i tenen una consideració especial per a la graduació de la sanció l'existència d'intencionalitat o reiteració i la naturalesa dels perjudicis causats.

Article 17

*Apreciació de delictes o falta*³¹

Si en el decurs de la tramitació del procediment sancionador s'aprecia que determinats fets poden ser constitutius de delictes o falta penal, l'instructor ho ha de notificar immediatament a l'alcalde, qui ha de passar el tant de culpa al Ministeri Fiscal. Un cop l'autoritat judicial hagi incoat el procés penal que correspongui, si hi ha identitat de subjecte, fet i fonament, ha de suspendre el procediment administratiu.

Article 18

*De les multes coercitives*³²

1. L'Ajuntament, a l'efecte de garantir l'aplicació i l'eficàcia de les mesures cautelars o dels seus requeriments, pot imposar multes coercitives reiterades.
2. El termini assenyalat en el requeriment ha d'ésser, en qualsevol cas, suficient per al compliment de l'obligació de què es tracti i, al mateix temps, el necessari per evitar que es produeixin perjudicis més grans en cas que no s'executi l'obligació requerida.
3. En cas d'incompliment es poden efectuar requeriments successius fins a un màxim de tres vegades, i cadascun d'aquests requeriments no pot excedir els 6.000 euros.

²⁸ Conforme a l'establert a l'article 78.1.a) de la LSPC.

²⁹ Conforme a l'establert a l'article 78.1.c) de la LSPC.

³⁰ Dins d'aquesta graduació cal tenir en compte el principi de proporcionalitat establert als articles 31.2 cinquè i 102.2 de la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, pel qual en l'establiment de sancions pecuniàries s'ha de preveure que la comissió de les infraccions tipificades no resulti més beneficiosa per a l'infractor que el compliment de les normes infringides (principi de proporcionalitat).

³¹ Conforme a l'establert a l'article 5 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat.

³² Conforme a l'establert a l'article 65 de la LSPC.

4. La multa coercitiva és independent de les sancions que puguin imposar-se amb tal finalitat i és compatible amb aquestes.

Article 19

*De l'execució subsidiària*³³

1. En compliment de l'establert en aquesta ordenança, quan es tracti d'obligacions que no siguin personalíssimes i puguin ser complertes per subjectes diferents dels obligats, l'Ajuntament, seguint el procediment corresponent, pot executar aquestes obligacions per si mateix o mitjançant les persones que determini.

2. L'import de les despeses i els possibles danys i perjudicis són a càrrec dels obligats.

³³ Seria possible considerar l'adopció, per part de l'ens local, de la figura de l'execució subsidiària conforme als requisits establerts a l'article 98 de la Llei 30/1992 (LRJPAC) (entesa aquesta com a norma bàsica i supletòria de la Llei 26/2010 a Catalunya) com a mesura per garantir l'aplicació efectiva davant d'un incompliment previst per aquesta ordenança.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera

En tot allò que no estigui previst en aquesta ordenança, cal atènyer-se al que prevegin les ordenances reguladores corresponents, sens perjudici de l'establert per altres normes sectorials.

Segona

A partir de l'entrada en vigor d'aquesta ordenança s'han d'adaptar les altres ordenances i reglaments municipals que regulin matèries que s'oposin a les prescripcions d'aquesta ordenança.³⁴

Tercera

*Instal·lacions o establiments de nova obertura*³⁵

En el cas de noves obertures d'instal·lacions o establiments l'exercici de les activitats dels quals pugui comportar riscos sanitaris per a la proliferació dels mosquits, en especial de l'espècie *Aedes albopictus*, s'ha d'ajuntar a la documentació corresponent (llicència ambiental o comunicació prèvia) el Pla d'autocontrol de plagues, en què cal especificar les mesures preventives o de control pertinents per evitar la cria i la proliferació de mosquits.

Els establiments o les instal·lacions que a l'entrada en vigor d'aquesta ordenança ja es trobin en funcionament s'han d'ajustar a l'establert en aquesta ordenança i a la resta de normes higienicosanitàries i de salubritat vigents.

DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA

En aquest apartat es poden establir, a criteri de cada ajuntament, uns períodes d'adaptació als preceptes establerts a l'ordenança.

DISPOSICIÓ FINAL

Els preceptes d'aquesta ordenança, que incorpora sistemàticament aspectes de la legislació estatal i autonòmica, s'entén que queden automàticament modificats en el moment en què es produeixi la revisió d'aquesta legislació. En el supòsit de modificació de la legislació estatal i autonòmica continuaran essent vigents els preceptes d'aquesta ordenança si hi són compatibles i permeten una interpretació harmònica amb els nous preceptes de la legislació de referència, mentre no hi hagi adaptació expressa.

Aquesta ordenança entrarà en vigor en el termini de a partir de la seva publicació al BUTLLETÍ OFICIAL DE LA PROVÍNCIA DE.....

Localitat, ... de de 20__.

³⁴ Per exemple, s'han d'adaptar especialment les ordenances municipal sobre via pública, medi ambient i convivència ciutadana i el reglament general del cementiri municipal, entre altres coses.

³⁵ Conforme a l'establert a l'article 54 de la LSPC.